MANUAL D'ESQUEMES FRAMEWORK

Santiago Manrique Catalán

Octubre 1991

Títol: **Manual d'esquemes Framework**

Autor: **Santiago Manrique Catalán**

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
Programa d'Informàtica Educativa

ÍNDEX

1 Introducció 5

2 Estructura dels esquemes 5

3 Creació d'un esquema 6

3.1 Per subdivisió i per agrupació 6
3.2 Opció esquema 6
3.3 Opció finestra buida 7

4 Formes de visualització 7

5 Desplaçament dins d'un esquema 7

6 Reorganització i modificació d'un esquema 9

6.1 Creació i eliminació d'apartats 9
6.1.1 Eliminació d'apartats 9
6.1.2 Creació d'apartats 10
Del mateix nivell 10
D'un nivell inferior 10

6.2 Còpia i trasllat d'apartats. Incorporació de documents ja existents 11

6.3 Retolació dels apartats 12
6.3.1 Numeració de les etiquetes 12
6.3.2 Estil de les etiquetes 13
6.3.3 Etiquetes multilínia 13
6.3.4 Sagnat de les etiquetes 13
6.3.5 Ajustar l'amplada automàticament 13

6.4 Mostrar diferents nivells de profunditat 14

7 Enregistrar un esquema 14

8 Lliure desplaçament 16

8.1 Canvi de dimensions i desplaçament de finestres . . 16
8.2 Columnes periodístiques 17

9 Impressió 17

9.1 Impressió d'índex i contingut 17
9.2 Selecció del contingut que es vol imprimir 18
9.3 Paginació 18
9.4 Numeració de les pàgines 19
9.5 Impressió de les etiquetes 20
9.6 Inclusió de l'índex com a part del document 20
9.7 Impressió de finestres de desplaçament lliure . . . 21
9.8 Atributs d'impressió locals i globals 22

10 Guia de referència: instruccions més usuals 23

Menú Disc 23
Menú Crear 23
Menú Edit 23
Menú Local 24
Menú Finestra 24
Menú Text 24
Menú Imprimir 25

1 Introducció

Molt sovint, abans de començar un treball pensem quins són els punts més importants hi volem fer constar. Posteriorment cadascun d'aquests punts haurà de ser detallat amb més precisió i desenvolupat fins que el treball assoleixi l'estructura final. En d'altres ocasions, treballs que s'han realitzat aïlladament són agrupats de forma adequada i es crea un document nou amb entitat pròpia que n'engloba els anteriors.

Aquestes dues maneres de treballar són freqüents a la pràctica. Framework disposa d'una eina potent que facilita notablement aquest tipus de feina: els esquemes. Aquests esquemes permeten utilitzar de manera organitzada diversos documents, que poden ser de molts tipus: documents de text, bases de dades, fulls de càlcul o gràfics. A més de la potencialitat pràctica que això suposa, els esquemes poden ser una eina adequada per facilitar el treball d'una forma organitzada.

2 Estructura dels esquemes

Un esquema és un document que està estructurat en apartats que, eventualment, poden estar dividits, al seu torn, en subapartats. Cadascun dels apartats té un nom i un contingut. Aquest pot ser un únic document (de text, bases de dades...) o bé pot estar estructurat en subapartats. Cada subapartat és, en ell mateix, un apartat amb el nom i el contingut corresponent, per la qual cosa és factible que, al seu torn, estigui subdividit novament en subapartats.

Framework maneja la complicada estructura anterior a través de finestres. Cada subapartat final (sense noves divisions) és una finestra amb un contingut homogeni (text,gràfics...). Un apartat o subapartat que està subdividit és una finestra "col·lectora" de totes les que inclou. El mateix esquema global és una finestra que inclou les diverses finestres que corresponen als apartats inicials.

Aquest manual té deu apartats, alguns dels quals contenen text escrit mentre que hi ha d'altres que estan dividits en subapartats. La numeració de cada apartat o subapartat representa una ajuda molt important a l'hora d'analitzar l'estructura de l'esquema. La numeració indica el nivell de "profunditat" de cada apartat i és molt útil per poder-los situar dins l'esquema general. Així, l'apartat 3.2 <u>Opció Esquema</u> és un subapartat de l'apartat 3 <u>Creació d'un esquema</u> que està situat en un segon nivell de profunditat respecte a l'esquema general.

3 Creació d'un esquema

3.1 Per subdivisió i per agrupació

Un esquema es pot crear de dues maneres diferents. La primera és crear una estructura i anar-la subdividint i omplint a mesura que es va treballant fins arribar a donar-li la forma final. La segona manera és partir de documents ja creats, agrupar-los en un de més complex i estructurat, i utilitzar les prestacions dels esquemes. Ambdues maneres són freqüents a la pràctica i compten amb eines que permeten el seu èxit.

Hi ha dos procediments per crear un esquema nou; o bé partir de l'opció de menú que ofereix un esquema, amb una estructura ja creada que cal adaptar posteriorment, o bé crear una finestra col.lectora i crear-hi a dins l'estructura d'apartats i subapartats que es vulgui. A continuació descriurem ambdós camins.

3.2 Opció esquema

En el primer cas caldrà seleccionar l'opció Esquema del menú Crear. Apareixerà una finestra estructurada en forma d'esquema amb tres apartats, cadascun dels quals està dividit en tres subapartats:

- ► 1
  - 1.1
  - 1.2
  - 1.3
- ► 2
  - 2.1
  - 2.2
  - 2.3
- ► 3
  - 3.1
  - 3.2
  - 3.3

Caldrà donar un nom a aquesta finestra de manera anàloga a la que utilitzem amb les finestres de text. Després d'això premeren la tecla + per passar a l'interior de la finestra. Caldrà adequar l'esquema que hem obtingut eliminant o creant els apartats o subapartats necessaris. Més endavant indiquem com s'ha de realitzar aquesta operació. Un esquema creat amb l'opció anterior té, inicialment, numerats els apartats.

3.3 Opció finestra buida

Un camí alternatiu per generar un esquema consisteix en crear-lo a través de l'opció Text / Finestra buida del menú Crear. Després de donar nom a la finestra caldrà crear l'estructura d'esquema que convingui. La tecla + permet l'accés a l'interior de la finestra en la qual s'ha de crear l'esquema.

Si seleccionem l'opció Text / Finestra buida obtindrem el primer apartat de l'esquema (podem triar les opcions Full de càlcul i Base de dades si volem que els subapartats tinguin aquestes característiques). Si repetim l'operació obtindrem un segon apartat i així successivament. Més endavant descriurem la creació de subapartats dintre d'un apartat. Un esquema creat amb aquesta opció no té, inicialment, numerats els apartats.

4 Formes de visualització

Un esquema es pot visualitzar de dues maneres alternatives: en format "índex" o "esquema", similar a l'índex d'un llibre, i en format "contingut" en el qual es reflecteix l'estructura de "finestres dintre de finestres" que tenen els esquemes. Per passar d'una forma de visualització a una altra s'ha de prémer la tecla **F10**.

5 Desplaçament dins d'un esquema

La manera més freqüent de treballar és en format "esquema", a base de desplaçar-se pel seu índex, seleccionar la finestra que desitgem i accedir-hi mitjançant la tecla **F9** (zoom). Això ens permet accedir de forma ràpida a la zona del document que desitgem sense necessitat de fer-ho pas per pas des del començament, tal i com ens passaria si treballéssim amb un document únic.

El treball en format "contingut" és necessari en alguns casos concrets: per imprimir el contingut global del document i per fer composicions de text desplaçant unes finestres respecte de les altres (Veure apartat 8). Ambdós aspectes seran analitzats posteriorment. El desplaçament en aquesta modalitat és més incòmode que en la modalitat "esquema" per la qual cosa, en alguns casos pot ser útil canviar a modalitat "esquema" per desplaçar-se.

Si estem analitzant el document de forma que es visualitza en tota la pantalla, el pas d'una pantalla a la següent es realitza mitjançant la tecla **AvPág** (**Pg Dn**). En arribar al final de la finestra podem passar a la següent si premem dues vegades la tecla **AvPág**. El procés per retrocedir en el document funciona de manera similar; hem de prémer dos cops la tecla **RePág** (**Pg Up**).

Desplaçament en format "índex"

En el quadre següent detallem la mecànica de desplaçament entre apartats i subapartats.

Tecla	Moviment
↑ i ←	Puja de subapartat en subapartat.
↓ i →	Baixa de subapartat en subapartat.
Ctrl-↑	Puja entre subapartats situats en el mateix nivell.
Ctrl ↓	Baixa entre subapartats situats en el mateix nivell.
Inicio (**Home**)	Passa al primer subapartat d'un apartat.
Fin (**End**)	Passa a l'últim subapartat d'un apartat.
Ctrl-Inicio	Passa al primer apartat de l'esquema.
Ctrl-Fin	Passa a l'últim apartat de l'esquema.
RePág (**Pg Up**)	Va a la primera línia visualitzada de la finestra. Si ja hi és, presenta en pantalla un fragment anterior de l'esquema.
AvPág (**Pg Dn**)	Va a l'última línia visualitzada de la finestra. Si ja hi és, presenta en pantalla un fragment posterior de l'esquema.
+ (gris)	Baixa des d'un apartat als subapartats que conté.
- (gris)	Puja des d'un subapartat a l'apartat immediat que el conté. Si l'apartat no està contingut en cap altre apartat passa al marc de la finestra.
Ctrl +	Baixa al nivell més profund (l'últim seleccionat)
Ctrl -	Surt a l'etiqueta del document des de qualsevol posició.

Desplaçament en format "contingut"

En el quadre adjunt detallem la mecànica de desplaçament entre apartats i subapartats.

Tecla	Moviment
↑ i ←	Puja de finestra en finestra dins de les del mateix nivell.
↓ i →	Baixa de finestra en finestra dins de les del mateix nivell.
Inicio (**Home**)	Passa a la primera finestra del nivell en què s'està situat.
Fin (**End**)	Passa a l'última finestra del nivell en què s'està situat.
RePág (**Pg Up**)	Puja de finestra en finestra dins de les del mateix nivell. (Actua, en aquest cas, de la mateixa manera que ↑ i →).
AvPág (**Pg Dn**)	Baixa de finestra en finestra dins de les del mateix nivell. (Actua, en aquest cas, de la mateixa manera que ↓ i →).
+ (gris)	Baixa al nivell inferior de la finestra (des d'una finestra a una de les finestres que conté)
- (gris)	Puja al nivell superior de la finestra (des d'una finestra a la finestra que la conté).
Ctrl +	Baixa al nivell mes profund (l'últim seleccionat)
Ctrl -	Surt a l'etiqueta del document des de qualsevol posició.

6 Reorganització i modificació d'un esquema

6.1 Creació i eliminació d'apartats

6.1.1 Eliminació d'apartats

Per eliminar un apartat o subapartat només cal situar el cursor al seu damunt (en opció esquema) o a sobre del marc de la finestra corresponent i prémer la tecla **Supr**(**Del**). Si s'esborra un apartat que conté subapartats aquests també seran esborrats. L'opció <u>Desfer</u> del menú <u>Edit</u> permet recuperar un apartat esborrat, immediatament després d'haver donat l'ordre esmentada.

6.1.2 Creació d'apartats

Del mateix nivell

La creació d'apartats i subapartats nous és més simple si es treballa en format "esquema" i la seva realització és possible en qualsevol de les dues formes de visualització. Les descripcions que presentem a continuació pressuposen la visualització en format "esquema".

Per crear un apartat s'ha de partir d'un apartat del mateix nivell que el que volem crear. Així, per exemple, si disposem dels apartats 2.1, 2.2 i 2.3 i volem incloure un nou apartat 2.4, el cursor s'haurà de situar sobre 2.3 i el generarà a través del menú Crear. L'opció Text / Finestra buida crearà un apartat capaç d'emmagatzemar textos o, alternativament, capaç de ser subdividit en apartats nous. (Es poden triar les opcions Full de càlcul i Base de dades si es vol que el subapartat tingui aquestes característiques.)

Si desitgem inserir un apartat nou entre dos que ja existeixen (per exemple entre el 2.2 i el 2.3) cal situar el cursor sobre l'apartat anterior al punt d'inserció i seguir el procés que hem indicat abans. L'apartat nou serà el 2.3 i el que ja existia passarà de manera automàtica a convertir-se en el 2.4.

La mecànica anterior no permet d'afegir un apartat nou al començament d'un nivell. Inevitablement cal crear-lo en una altra posició i moure'l després amb la tecla **F7**. Així, si volem anteposar un apartat al 2.1, hem de situar el cursor a l'apartat 2.1 i es crearà el nou com a 2.2. Posteriorment haurem de desplaçar l'apartat 2.1 al darrera del que acabem de crear i així aconseguirem l'estructura que desitjàvem. Després de moure un apartat, la numeració queda actualitzada de forma automàtica.

A l'hora de crear més d'un apartat consecutiu del mateix nivell cal cridar reiteradament una mateixa opció de menú (per exemple Text / Finestra buida del menú Crear). En aquest cas, i un cop creat el primer apartat, resulta còmode prémer a continuació, i més d'una vegada, la tecla **Ins**. El fet de prémer aquesta tecla dues vegades equival a activar l'opció de menú seleccionada i crear una finestra nova.

D'un nivell inferior

Per crear apartats d'un nivell inferior al que ja existeix, l'apartat no ha de contenir cap informació, és a dir, ha de ser una finestra buida. Si el cursor està situat sobre aquest apartat es pot obtenir un subapartat prement **Ctrl/+**. Si partim del subapartat que acabem de crear podem obtenir subapartats nous del mateix nivell si seguim la mecànica que hem explicat en el punt anterior.

Si volem crear els subapartats 1.2.1, 1.2.2 i 1.2.3 com a finestres de text a partir de l'1.2. hem de seguir la mecànica següent:

- assegurar-se que el document està en format "esquema".

- situar el cursor a sobre d'1.2 i premér **Ctrl/+**. Això crea 1.2.1

- amb el cursor sobre 1.2.1 seleccionar l'opció Text/ Finestra buida del menú Crear. Això crea 1.2.2.

- repetir l'acció anterior des d'1.2.2. per obtenir 1.2.3

Si després de prémer **Ctrl/+** no es crea un subapartat nou és perquè la finestra no està buida; amb un espai en blanc n'hi ha prou per considerar de text una finestra i, per tant, que no pugui actuar com a col.lectora.

6.2 Còpia i trasllat d'apartats. Incorporació de documents ja existents

Un dels avantatges de treballar amb esquemes és la facilitat amb què es pot reorganitzar un document, en tant que es poden copiar i traslladar apartats sencers d'un lloc a l'altre molt fàcilment. Això permet que només alterant l'índex d'un treball ja escrit, se'n pugui reajustar l'estructura.

És possible realitzar la còpia i el trasllat dins d'un mateix document o incorporant-hi informació d'altres documents, els quals han d'estar damunt la taula de treball. També és possible agafar directament de la unitat de discos aquell document que es vulgui incorporar en la seva totalitat.

Quan es copia o trasllada informació cal distingir entre "continent" i "contingut". De vegades interessa copiar o traslladar una finestra amb tot el seu contingut però d'altres, només interessa copiar o traslladar el contingut. Ambdós casos són útils i freqüents en la pràctica, i en cada ocasió caldrà saber què és el que interessa i com s'ha de realitzar.

Per copiar o traslladar una finestra cal que el cursor estigui situat a sobre de la seva etiqueta, prémer **F8** o **F7**, situar el cursor en el punt de destí adequat i confirmar amb ↵ el final del procés. Si la finestra és col.lectora es copiarà o traslladarà tota la seva estructura.

La filosofia per fixar el punt de destí és molt similar a la que s'ha descrit en la creació d'apartats (vegeu 6.1.2). S'ha de situar el cursor sobre aquell apartat del mateix nivell immediatament anterior a la posició que hagi d'ocupar la finestra que s'està copiant o traslladant. Si aquesta finestra ha de

quedar situada en primer lloc quedarà, provisionalment, en segona posició i després es realitzarà un trasllat per obtenir l'estructura adequada.

Si en el nivell en què ha de quedar la finestra no existeix cap subapartat, se situarà el cursor sobre la col.lectora i s'acabarà el procés prement **Ctrl-→** en lloc de ↵.

La mecànica, però, varia si el que es vol és copiar o traslladar el contingut d'un apartat sense la seva finestra. En aquest cas, per realitzar la selecció cal entrar a l'interior d'aquesta finestra i seleccionar la informació que es vulgui (si és el contingut de tota la finestra s'haurà de prémer **Ctrl-Inicio**, **F6**, **Ctrl-Fin** i ↵). El punt de destí, en aquest cas, serà l'interior de l'apartat i no la seva etiqueta.

6.3 Retolació dels apartats

6.3.1 Numeració de les etiquetes

Els apartats i subapartats d'un esquema es poden numerar a partir de l'opció Numerar etiquetes del menú Finestra. Aquesta és l'opció per defecte quan es crea l'esquema mitjançant l'opció Esquema del menú Crear.

En l'opció Numerar etiquetes els nombres s'assignen de forma automàtica als subapartats deixant veure la seva posició dins del document. La numeració es realitza tenint en compte el nivell de profunditat de cada subapartat (per exemple, apartat 1.2.1). La numeració va abans del nombre de l'etiqueta de cada subapartat.

L'opció Numerar etiquetes va lligada a cada apartat i, per tant, és factible que hi hagi apartats sense numerar. Aquesta possibilitat és especialment útil quan es vol fer la introducció d'un apartat abans dels seus subapartats. En aquest cas, la solució és que aquesta introducció quedi inclosa com a primer subapartat, el qual no ha d'anar numerat ni portar etiqueta (i, si en porta, que no es visualitzi: veure apartat 9.5).

L'opció Renumerar començant per del submenú Finestra: Altres opcions del menú Finestra permet forçar la numeració d'un apartat i dels que el segueixen per tal que comencin a partir d'un valor determinat. Aquesta opció és útil per a documents grans que s'estructuren en diferents esquemes i, per tant, és necessari que la numeració de les diverses parts hi connectin.

Existeix la possibilitat d'utilitzar números romans en la numeració dels apartats per mitjà de l'opció Romanitzar núm. etiqueta del menú Finestra. Si el document té més d'un nivell de subdivisió, el nivell inicial rep nombres romans (I, II, III...), el nivell següent rep lletres majúscules (A, B, C...) i el tercer nivell, nombres aràbics (1, 2, 3...). D'aquesta manera, el

subapartat 1.2.1 en aquesta modalitat de numeració és el subapartat I.B.1.

6.3.2 Estil de les etiquetes

Les etiquetes dels apartats es poden escriure utilitzant qualsevol dels estils de lletra del menú Text (Negreta, Subratllat,...) de manera anàloga al text inclòs dins dels apartats.

Per escriure una etiqueta amb un estil de lletra determinat, cal editar l'etiqueta, seleccionar tot el seu text i utilitzar l'opció corresponent del menú Text.

A l'hora d'assignar un estil de text (per exemple, Negreta) a les etiquetes de tots els apartats del document, resulta més eficaç situar el cursor sobre el marc del document i activar l'opció corresponent del menú Text. Framework preguntarà si l'assignació correspon al contingut dels apartats (**S**) o a les seves etiquetes (**N**). En respondre **N** s'aconsegueix modificar l'estil de totes les etiquetes del document en una sola acció.

6.3.3 Etiquetes multilínia

Si l'etiqueta d'un apartat és molt llarga potser ocuparà més d'una línia. Perquè això sigui possible cal que estigui activada l'opció Etiquetes multilínia del submenú Finestra: Altres opcions del menú Finestra.

En aquestes circumstàncies, l'etiqueta es comportarà com un paràgraf de text i no com una línia. En escriure, el text que no càpiga en una línia passarà directament a la següent. L'amplada de l'etiqueta es regula amb l'opció Límit: marge dret del menú Text.

6.3.4 Sagnat de les etiquetes

Al format "índex" d'un esquema, els apartats de nivell inferior es troben situats a la dreta de l'apartat que els conté. La quantitat de caràcters que quedaran retinguts dels subapartats ve regulat per l'opció Sagnar etiquetes del submenú Finestra: Altres opcions del menú Finestra.

6.3.5 Ajustar l'amplada automàticament

En visualitzar un esquema en format "índex" el sagnat dels apartats desplaça les etiquetes fins a la dreta. Aquest desplaçament pot arribar a ser important en funció del nivell de profunditat de l'apartat dins de l'esquema i del sagnat que s'hagi escollit.

L'opció Ajustar amplada d'etiqueta del submenú Finestra: Altres opcions del menú Finestra permet que aquest desplaçament a la dreta quedi compensat, ja que redueix de forma automàtica el marge dret efectiu de l'etiqueta. Aquest ajustament es produeix de manera que el marge dret efectiu de l'etiqueta, i els desplaçaments produïts, no sobrepassin el valor establert en l'opció Límit: marge dret per a cada una de les etiquetes.

Aquesta opció està desactivada en un esquema acabat de crear i la seva utilitat es circumscriu, bàsicament, a la impressió en format "índex".

6.4 Mostrar diferents nivells de profunditat

Si l'esquema està estructurat en molts subapartats amb diferents nivells de profunditat, el desplaçament pel seu interior pot resultar complicat i desorientador. En aquests casos pot interessar tancar alguns dels apartats, de manera que l'índex no en reflecteixi la subdivisió interna.

La mateixa situació es dóna quan s'està treballant sobre un dels apartats i no interessa tenir desplegada l'estructura general del document.

Framework disposa de diferents recursos per a aquestes situacions:

- situar el cursor a sobre d'un apartat que estigui subdividit i prémer ◄┘ perquè es tanqui o s'obri de manera alternativa,

- utilitzar l'opció Tancar-les totes del menú Finestra si es vol tancar tots els apartats o subapartats seleccionats,

- utilitzar l'opció Obrir-les totes del menú Finestra si es vol obrir tots els apartats o subapartats seleccionats,

- utilitzar l'opció Mostrar fins el nivell del submenú Finestra: Altres opcions del menú Finestra per seleccionar el nivell de profunditat en què es vol mantenir oberts els apartats.

El fet que una finestra estigui tancada pot incidir en el moment d'imprimir un document si està activada l'opció Ometre finestres tancades del submenú Opcions de sortida del menú Imprimir. Aquesta opció està desactivada en començar la sessió de treball i, per tant, només incidirà si es fa activa de manera explícita.

7 Enregistrar un esquema

Els documents amb què treballa Framework tenen dos tipus alternatius de suport: la memòria RAM de l'ordinador, des d'on es consulta i es modifica i el disc dur i disquets. El contingut de la memòria RAM es perd en apagar l'ordinador i, per tant, cal enregistrar els documents quan es vulgui deixar de treballar-hi. És aconsellable enregistrar sovint la informació si s'està modificant el document per tal d'evitar que se'n perdi per qualsevol motiu.

Enregistrament mitjançant Ctrl- ◄┘

Aquesta és la forma més senzilla d'enregistrar un document. És important, però, conèixer quins són els criteris de Framework per determinar el lloc on s'enregistrarà el document:

- si el document s'acaba de crear s'emmagatzemarà en la unitat i el directori per defecte en el moment de realitzar l'enregistrament,

- si el document ja estava creat s'emmagatzemarà en la unitat i el directori d'on ha estat recuperat.

En la relació d'unitats de disc, la unitat per defecte ve assenyalada per la indicació > < en lloc de la usual < > (per exemple, >**A:**<). Si es vol modificar l'unitat per defecte, cal situar el cursor sobre aquella unitat que vulguem, i després prémer **Crtl-◄┘**.

El directori per defecte de la unitat de disc és el que es veu retolat al marc de la finestra en obrir-lo. Si es vol modificar per un directori diferent, cal situar el cursor sobre el nom del directori nou i prémer **Ctrl-◄┘**.

L'enregistrament amb **Ctrl-◄┘** equival a l'opció Copiar el document al disc del menú Disc.

Enregistrament mitjançant la tecla F8

Un mètode alternatiu per enregistrar un document és copiar-lo mitjançant la tecla **F8** dins d'una unitat i directori. La manera de realitzar aquesta operació és:

- situar el cursor sobre el document,
- prémer la tecla **F8**,
- portar el cursor a la zona d'unitats de discs amb la tecla **Bloq Despl/Scroll Lock**,
- situar el cursor sobre la unitat de disc que es vulgui amb les tecles ↑ i ↓,
- prémer + per obrir la unitat de disc,
- si el directori no és el desitjat, desplaçar-se dins la unitat de disc fins situar-s'hi a dins,

- per acabar, prémer ◄┘ per confirmar el destí de la còpia.

Un cop enregistrat el document en una unitat i un directori determinats mitjançant la tecla **F8**, les pròximes vegades que s'enregistri mitjançant **Ctrl-◄┘** ho farà en el mateix destí.

8 Lliure desplaçament

8.1 Canvi de dimensions i desplaçament de finestres

Si es visualitza un esquema amb la modalitat de finestres, se'n pot alterar la forma i la situació. Això pot interessar en algunes aplicacions.

Per modificar les dimensions d'una finestra, cal situar el cursor a sobre del seu marc i prémer **F4**. Després d'això, les tecles ◄— i —► permeten reduir-ne i ampliar-ne l'amplada, mentre que ↑ i ↓ permeten reduir-ne i ampliar-ne l'alçària. La zona dreta de la línia d'estat situada a la part inferior de la pantalla indica, mentre es fan les modificacions, les dimensions de la finestra. Quan ja s'hi han fixat les dimensions desitjades, la tecla ◄┘ en confirmarà la modificació. Si es vol que la finestra ocupi tot l'espai disponible es pot prémer novament la tecla F4 mentre s'estan canviant les dimensions de la finestra.

En algunes ocasions pot resultar útil l'opció Dimensionar-les totes del menú Finestra. En aplicar aquesta opció en una finestra, s'ajusta la mida de totes les finestres que hi conté.

La modificació de les dimensions de la finestra no n'altera el contingut. Si es vol, per exemple, que el text contingut en una finestra s'adapti a les noves dimensions, caldrà reorganitzar-lo utilitzant l'opció Límit: Marge dret del menú Text. Si en aquesta opció de menú es dóna el valor 0, el marge dret del text s'ajustarà a la mida de la finestra de forma automàtica. Una modificació posterior de la mida de la finestra suposarà un ajustament automàtic del text a les dimensions noves.

Les finestres, inicialment, estan situades una a sota de l'altra en forma encolumnada. Aquesta situació es pot variar amb la tecla **F3** (Desplaçar) si prèviament s'ha seleccionat l'opció Lliure desplaçament del menú Finestra. Per desplaçar la finestra cal situar el cursor a sobre del marc, prémer **F3**, modificar la situació amb les tecles de cursor i, finalment, prémer ◄┘ per confirmar la posició desitjada. Durant el desplaçament, la part dreta de la línia d'estat assenyala la posició de la finestra que es desplaça.

La impressió de finestres de desplaçament lliure segueix una mecànica totalment diferent de la usual on les finestres es troben situades en columnes. L'apartat 9.7 analitza aquesta mecànica d'impressió.

8.2 Columnes periodístiques

Les possibilitats descrites en l'apartat anterior permeten l'escriptura en diverses columnes, com en el format usual de les revistes i els diaris. Cal tenir present que aquest tipus de tasques no són senzilles i que Framework ofereix un conjunt d'eines limitat per afrontar-les.

Hi ha dos aspectes necessaris per treballar adequadament: disposar de finestres de forma i dimensions que estiguin en harmonia amb el format d'edició que s'utilitzarà i aconseguir que el text pugui passar d'una finestra a una altra d'una manera còmoda.

En el primer aspecte cal conèixer el format d'edició desitjat (dimensions de la pàgina, nombre de columnes per pàgina, nombre de caràcters per columna...), crear les finestres necessàries, donar-les les dimensions adequades amb **F4**, i situar-les en la posició correcta amb **F3**.

El segon aspecte, la connexió entre les diverses finestres, queda regulat per l'opció Columnes periodístiques del menú Finestra. Si aquesta opció està activada, un text que no cap en una de les columnes passa de manera automàtica al començament de la següent.

Quan la pàgina que s'està utilitzant ja és plena, Framework pot crear una nova pàgina en blanc i que tingui les mateixes característiques que la que s'està usant. Per fer això cal tenir actualitzada l'opció Pàgina: creació automàtica del menú Finestra.

Una eina especialment útil per a la creació de pàgines periodístiques és la macro {**ALT-F7**} situada a Eines (Llibreria). Aquesta macro ajuda de manera eficaç a la creació de pàgines periodístiques. Per utilitzar-la només cal prémer les tecles **ALT** i **F7** i seguir les instruccions. L'última pregunta de la macro (¿Desitgeu salt automàtic entre columnes? (s/n)) és errònia i s'ha d'interpretar com a creació automàtica de pàgines noves.

9 Impressió

9.1 Impressió d'índex i contingut

La impressió d'un document es realitza per mitjà de l'opció Començar del menú Imprimir. El submenú Variants de format inclou opcions que permeten fixar els marges d'impressió i incloure en el document peus i capçaleres.

En el cas de la impressió d'un esquema hi ha un aspecte bàsic que cal tenir present: si l'esquema està en format "índex" només s'imprimirà l'índex del document i si l'esquema està en format "contingut" s'imprimirà el seu contingut. Com ja sabeu, la tecla **F10** permet passar d'un mode de visualització a un altre.

L'apartat 9.6 descriu com incloure l'índex com a part del document, per tal de poder imprimir d'una sola vegada tot el document i un índex dels seus apartats.

9.2 Selecció del contingut que es vol imprimir

Si l'ordre d'impressió es dóna des del marc de l'esquema s'imprimiran tots els apartats del document. A continuació descriurem dues opcions per poder imprimir només alguns apartats del document.

Una primera opció consisteix en seleccionar (amb **F6**) els apartats que es vulguin imprimir i, un cop realitzada la selecció, donar l'ordre d'impressió. Aquesta opció, però, té dues limitacions: només es poden seleccionar apartats consecutius i no s'imprimiran les etiquetes dels apartats seleccionats (però si les dels seus subapartats).

Una segona possibilitat ve regulada per l'opció Ometre finestres tancades del submenú Opcions de sortida del menú Imprimir. Si es tanquen les finestres que no es volen imprimir i s'activa aquesta opció obtindrem la impressió d'aquelles que s'hagin mantingut obertes. Cal, però, tenir ben present que aquesta opció de menú no està lligada al document sinó que és global en tot l'ambient de treball. Si en una altra sessió es vol tornar a imprimir el document caldrà tornar a activar aquesta opció. Per altra banda, sempre que vulguem imprimir un esquema amb finestres tancades, haurem de comprovar l'estat d'aquesta opció abans de donar l'ordre d'impressió.

9.3 Paginació

Un dels aspectes més delicats del procés d'impressió és controlar la paginació, és a dir, comprovar que el canvi d'un full a l'altre es produeix correctament en tot el document.

Aquesta tasca pot arribar a durar molt de temps si el document és llarg i, per tant, és convenient realitzar-la per pantalla abans de fer-ho per impressora, en cas contrari es perdrà molt de temps i molt de paper si no s'obté el resultat que es preveia. Aquesta feina no té tantes dificultats quan es treballa en esquemes, ja que es disposa d'eines addicionals que no són aplicables en un document no estructurat en forma d'esquema. El submenú Impressió controlada del menú Imprimir inclou aquestes eines les quals descriurem en aquest apartat.

Per observar sobre pantalla on es produeixen els canvis de pàgina cal activar l'opció des del marc del document. En les finestres de text es veurà una línia intermitent que serveix per marcar el canvi de pàgina. En el format "índex" s'indicarà la pàgina en què comença cadascun dels apartats i subapartats.

Caldrà revisar tot el document per assegurar-se que la paginació s'ha realitzat correctament. Si en algun lloc no ha estat així caldrà fer les esmenes convenients amb algunes de les eines que es descriuran més endavant. Cal tenir present que darrera d'aquestes modificacions les indicacions facilitades per l'opció Mostrar número de pàgina del menú Finestra perden vigència i, per això, generalment farà falta desactivar i tornar a activar aquesta opció per conèixer en cada moment quina és la situació real.

Les eines disponibles per modificar la posició en què es produiran els canvis de pàgina són les següents:

- la realització de petites modificacions en el text amb la inserció o l'eliminació de línies en blanc,

- l'opció Forçar canvi de pàgina del menú Edit permet controlar manualment el salt de pàgina. Això només es pot aplicar en els documents de text i generalment s'insereix entre dos paràgrafs. A la pantalla es veurà una ratlla intermitent i gruixuda que es pot eliminar en qualsevol moment situant-hi el cursor a sobre i prement **Supr** (**Del**)

- l'opció Començar en pàgina nova del submenú Impressió controlada del menú Imprimir es pot aplicar a les finestres d'un esquema i permet un control força eficaç en el procés de paginació. Usualment s'activa per assegurar que els apartats més importants d'un esquema s'imprimeixin en començar la pàgina,

- l'opció Imprimir finestra en una pàgina del submenú Impressió controlada del menú Imprimir també és aplicable a les finestres d'un esquema. Sovint s'utilitza per assegurar-se que les taules, els diagrames, etc., no queden impresos entre dues pàgines.

9.4 Numeració de les pàgines

L'opció Mostrar número de pàgina del menú Finestra, a més d'indicar el lloc on es produeixen els canvis de pàgina, n'assenyala la numeració. Aquesta numeració només apareix per pantalla i quan s'imprimeix l'índex del document, però no s'hi veu quan la impressió és del contingut.

Perquè la numeració de les pàgines quedi impresa, cal indicar-ho de manera explícita com a peu o capçalera mitjançant el submenú Variants de format. La marca de camp **<pàgina>**, inclosa com a part d'un peu o d'una capçalera, numerarà les pàgines en la impressió.

L'origen de la numeració d'un document (o d'algun dels seus apartats) pot modificar-se per mitjà de l'opció Establir número 1a. pàgina del submenú Impressió controlada.

9.5 Impressió de les etiquetes

En l'apartat 6.3 s'han comentat quines són les diferents opcions per a la retolació de les etiquetes. Cal tenir present alguns aspectes addicionals en el moment de la impressió.

L'opció Imprimir etiquetes de finestres del submenú Opcions de sortida és activa per defecte. Aquesta opció no va lligada al document sinó que és global de l'ambient de treball.

La utilitat d'aquesta opció és limitada i en la pràctica, només cal tenir-la present com a causa d'error possible si no s'ha imprès cap etiqueta de finestra en el moment de realitzar la impressió.

Si no es vol imprimir l'etiqueta de'una finestra cal desactivar l'opció Visualitzar etiquetes del menú Finestra. Aquesta opció va lligada a cada un dels apartats i això permet, per una banda, poder imprimir només aquelles etiquetes que creguem convenient i, per altra banda, aquest atribut es manté amb l'apartat en el moment de l'enregistrament per poder mantenir la situació la resta de vegades que es torni a utilitzar el document.

L'opció Amagar marcs del menú Finestra també incideix en la impressió. En imprimir finestres amb aquest atribut, l'etiqueta no s'imprimeix ni es deixen les línies de separació que hi ha al començament d'un apartat nou.

9.6 Inclusió de l'index com a part del document

Ja s'ha comentat la doble possibilitat existent en el moment de realitzar la impressió de l'índex d'un esquema o del seu contingut. La impressió d'un document, inclòs el seu índex, es pot realitzar en dues etapes o incorporar l'índex com a part del document i efectuar la impressió en una sola vegada.

Els passos bàsics que cal seguir per incloure l'índex dins d'un esquema són els següents:

- crear una finestra dins de l'esquema per incorporar-hi l'índex. Situar-la com a primera finestra de l'esquema (o com a segona si va precedida d'una portada),
- desactivar l'opció Numerar etiquetes del menú Finestra,
- fixar el número de pàgina de la finestra posterior a la de l'índex amb l'opció Establir número la pàgina del submenú Impressió controlada,
- activar l'opció Mostrar número de pàgina del menú Finestra,
- visualitzar l'esquema en format "índex" i exportar-lo amb l'opció Format ASCII del submenú Exportar del menú Disc,
- recuperar del disc l'arxiu creat, el qual tindrà l'extensió .TXT, i copiar el seu contingut dins la finestra creada per a l'índex.

El procés s'ha de realitzar amb cura. Hi ha una aplicació que realitza tots els passos necessaris per incorporar l'índex de forma automàtica. Aquesta aplicació és inclosa al menú Text de la *Caixa de macros* distribuïda pel PIE i que, si està instal.lada, es pot activar a través de l'opció Aplicacions Fred del menú Util.

9.7 Impressió de finestres de desplaçament lliure

La impressió d'esquemes en què les finestres són de desplaçament lliure segueix una filosofia molt diferent a la del cas més freqüent, on les finestres estan situades en columna.

La diferència rau en un aspecte bàsic: en el mode normal, la mida de les finestres no guarda cap relació amb la manera com s'imprimiran (a excepció de les finestres de gràfics); si les finestres són de desplaçament lliure la impressió depèn de manera directa de la mida i la posició de cada una de les finestres que integren l'esquema.

La impressió amb finestres de desplaçament lliure és, sense cap dubte, molt més complexa i s'ha de reservar a aquells casos on l'objectiu que es persegueix en justifiqui l'ús. Un exemple d'aquesta situació són les columnes periodístiques descrites en l'apartat 8.2.

Quan s'imprimeix un esquema amb finestres de desplaçament lliure, la zona impresa de cada finestra tindrà les dimensions de la mida de la mateixa. Això fa que calgui ajustar-ne la mida i la posició i, per una altra banda, ajustar el contingut de cada finestra a la seva pròpia mida. Si el document és de text, és útil que l'opció Límit: marge dret del menú Text sigui 0, ja que en aquest cas el text s'ajusta a la mida física de la finestra.

En el procés d'impressió influeix la mida de totes les finestres que en contenen a una i, per tant, cal ajustar la mida de totes finestres. En particular, la mida de la finestra contenidora del document ha de guardar relació amb el format de paper utilitzat en la impressió.

9.8 Atributs d'impressió locals i globals

Les opcions d'impressió del submenú Variant de format afecten la finestra que els rep i totes les finestres que hi conté. Es diu que són atributs "heretables" d'una finestra a una altra. Les opcions del menú Impressió controlada afecten la finestra que els rep però no les finestres que hi conté. En aquest cas es diu que aquests atributs no són "heretables" d'una finestra a una altra.

Els atributs d'impressió assignats directament a una finestra són **locals** a la mateixa. Els que reben "heretats" de finestres que la contenen són atributs **globals**. Si hi ha conflicte entre els uns i els altres els locals prevalen sobre els globals, és a dir, aquells que han estat assignats directament a aquesta finestra enfront a aquells que rep de forma indirecta.

En el moment d'imprimir, i davant l'aparició de possibles problemes, interessa conèixer quines són les finestres que té assignat algun atribut local d'impressió. L'opció Indicar tipus del menú Finestra és una ajuda molt eficaç per aquesta tasca. A més d'indicar per cada subapartat quin és el tipus de finestra, assenyala amb "/i" les finestres que han rebut un atribut local d'impressió.

10 Guia de referència: instruccions més usuals

A continuació es relacionen les opcions més usuals que poden interessar quan s'està treballant amb esquemes i documents de text. La descripció es realitza agrupant aquestes opcions dins dels menús corresponents.

Menú Disc

Recuperar el fitxer	Recupera un fitxer del disc.
Copiar document al disc	Enregistra el document en la unitat de discos.
Desembarassar l'àrea de treball	Tanca totes les finestres i apila apila els documents.
Sortir de Framework	Torna al sistema operatiu. Revisa si hi ha algun document pendent de ser enregistrat.

Menú Crear

Text/ Finestra buida	Crea una finestra de text o una finestra col·lectora capaç de contenir altres finestres en el seu interior.
Esquema	Crea un esquema amb tres apartats, cadascun d'ells amb tres subapartats.

Menú Edit

Desfer	Permet, en ocasions, anul·lar l'última ordre donada.
Sobreescriure	Anul·la, en escriure, el mode d'inserció. El text nou s'escriurà sobre el text existent.
Mostrar caràcters ocults	Es visualitzen els caràcters de control.
Forçar canvi de pàgina	Comença una pàgina nova en el punt del text on es troba el cursor.

Menú Local

Buscar	Permet buscar paraules i frases dins d'un document de text.
Substituir	Substitueix un text per un altre dins d'un document.
Ignorar majúscules	No diferencia entre majúscules i minúscules en els processos de recerca.

Menú Finestra

Lliure desplaçament	Permet desplaçar la finestra en qualsevol direcció.
Situar en columna	Anul·la l'opció anterior.
Mostrar número de pàgina	Permet conèixer on es produiran els canvis de pàgina abans d'imprimir un document. En esquemes dóna l'índex.
Numerar etiquetes	Escriu en cada etiqueta la numeració que li correspon. Aquesta s'acomoda a l'estructura en arbre de l'esquema. Ex.: 1.2.1
Indicar tipus	Indica darrere el nom de cada finestra el seu tipus: N(Nova), T(text), B(base de dades), F(Full de càlcul), G(gràfica).
Visualitzar etiquetes	Visualitza les etiquetes de cada un dels apartats o les oculta.

Menú Text

Usual (estàndard)	Escriptura en lletra normal.
Negreta	Escriptura en lletra **negreta**.
Subratllat	Permet subratllar textos.
Itàlica	Escriptura en lletra *itàlica* (si la impressora ho permet)
Esquerra: Alinear	Alinea el marge esquerre del text.
Dreta: Alinear	Alinea el marge dret del text.

Justificar	Alinea els dos marges del text.
Centrar	Centra el text respecte als marges del document. És útil, per exemple, per a títols.
Marge esquerre	Fixa el marge esquerre del paràgraf
Límit: Marge dret	Fixa el marge dret del paràgraf.
Paràgrafs: Sagnat	Fixa els espais que cal remetre a l'inici de cada paràgraf. Si el valor és negatiu, la primera línia sobresortirà respecte al paràgraf.
Amplada tabulador	Fixa el nombre d'espais a saltar en polsar la tecla **TAB**.
Text: altres opcions	El submenú inclou diverses possibilitats d'interès com: posar subíndex i exponents, passar tot un text a majúscules o a minúscules, etc.

<u>Menú Imprimir</u>

Començar	Ordena la impressió d'un document.
Variants de format	Permet especificar el format d'impressió (marge esquerre, amplada de línia, línies per pàgina), capçaleres i peus de pàgina, lletra comprimida i de qualitat...
Imprimir finestra en una pàgina	Si la finestra no hi cap sencera en una pàgina, salta al començament de la pàgina següent.
Començar en pàgina nova	La finestra s'imprimeix al començament de la pàgina següent.
Línies per saltar	Permet fixar el nombre de línies que cal saltar abans d'imprimir una finestra.